

ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΤΗΣ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Η ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΕΣ ΜΙΑΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΠΡΙΓΚΙΠΟΠΟΥΛΑΣ

‘Η περίφημες σταυροφορίες του μεσαίωνος. Ισαάκιος’ Αγγελος και ό Ριχάρδος ο Λεοντέθυμος. Η Βυζαντινή Πριγκιπεποντική περίπτεται στην ιστορία της. Ο άτυχος γάμος της με τὸν κόμητα τῆς Τουλούζης. Ο δεύτερος γάμος της και η ἐλπίδες της για τὴν Κύπρο. Από εξορία σὲ εξορία. ‘Οπου χάνονται τὰ ἔχη της. Ο θλιβερὸς θάνατος της, κ.λ.π. κ.λ.π.

Βρισκόμαστε στο ΙΒ' αἰώνα, στήν ἐποχῇ δηλαδὴ πού τά μεγάλα λύτρεα δυτικά κράτη ἀρχισαν νά ὄργανωνται τις ἀλλεπαλληλίες στανδφοφορές τους γιά νά ελεύθερωσουν τοὺς Ἀγγλούς Τόπούς ἀπ' τοὺς ἀπίστους Ἀγαρηνούς. Οι Ἀγγλοί καὶ οἱ Γάλλοι ποστούσαν στὸν ἄγνων αὐτὸν—πού ήταν διωρε καὶ ἄγνων πλιαστού κολογήματος, γιατὶ οἱ στανδφοροί θεληταῖσαν αὐτὸν· αὐτὲς τὴν χριστιανικές πόλεις!... "Υστερεό ἀπὸ τὴ μεγάλη καταστροφὴ πάνθανε τὰ χριστιανικά στανδφοφορά στοιατέματα στὸ Χιεν-Λάνγκ. Ιερούταλην—στις 4 Ιουνίου 1187—ό βισταλῆς Φίλιππος Αἴγυπτος στος τῆς Γαλλίας, καὶ ὁ Ριχάρδος ὁ Λεοντίθυτος τῆς Ἀγγλίας συμφωνήσανε νά ἔκστρατεύσονται μαζὶ καὶ νά ἔξολοθρέψωνται Σαλαδίν. Οι στόλοι τους ἀνταμβωσαν στὴ Μεσσήνη, κατὰ τὰ μέσα τοῦ 1190 καὶ ἀπὸ ἕκειδος Φίλιππος Αἴγυπτος ἔκανε στοιχείως ἀμέσως για τὴν Ἀζρα. Ο Ριχάρδος—πού είχε μαζὶ στὸ καράβι του και την μνηστή του τὴ Βεραμένος κόρη τοῦ Βισταλῆ τῆς Ναρβάρας, καὶ τὴ ἀδελφή την τὴν Πιόνναν, χώρα τοῦ Γουλιέλμου τοῦ καλοῦ, τελείων βιστηλῆ τῆς Σιελείας—τὸν ἀλούοντό του δύο μέρες ἀργότερον. Στὸ δρόμῳ διωρε τὸ ἔπιασθε μεγάλη θαλασσοταραχὴ καὶ τὸν ἀνύγκας νά καταφύγῃ στὸ λιμάνι τῆς Ατταλείας, στὴ Μικρασία. Ἐκεῖ ἔμαδε πόσ τὴν Κύπρο, ποὺ είχανε Ἱερήτες καταφύγιο το καράβια του, οἱ Ἐλλήνες κάτοικοι της κακοποιήτων τὸ πλήγμα τους. Λησμονώντας τότε ὁ Ριχάρδος πόσ δ Φίλιππος Αἴγυπτος τὸν περίλιμεν ἀνταπόμανα στὴν Ἀζρα, ἔστεινε νά ἀποβιβάσει στο στόλο τὸν Ισαάκιος Ἀγγελος, ἀπὸ τὴν οἰκογένεια τῶν Κομνηνῶν.

Ο φασιλος αιδός βλαστός της μεγάλης οικουμενίας των Κομηγών, ίντερο από πολλές τυχοδικιατικές περιπτώσεις, είχε καταρθώσει να πλαστογραφήσῃ έγγραφα του αύτοκρατορος 'Ανδρόνικου Α' του Κομηγονοῦ - τυράννου πολὺ χειρότερου κι' απ' αυτὸν - καὶ νίναγορευεύμ' μόνος του στα 1184 αύτεξούσιος δεσπότης ή αύτοκράτορ της Κύπρου.

* Η «γλυκειά Κύπρος», δημιουργία της Ελένης Μαχαιράς, πρέσας στη Διάστημα της διοικήσεως του μαρντός μέρες. Ο σφρετεριστής αύτος κυβερνούσε με την τρομοχορατία. Είχε αποβάλει μαλιστικά τάχεις από την ιδιοτέλεια και παραποτισμού, βοηθώντας τον Σαραφάληνος ν' έχθρωνε πάντας τους σταυροφόρους, δημιουργώντας με τη στάση του απέναντι του πλημμύρα πάντας την καραβιάνη του Ριχάρδου. Μα ήταν τελευταία του αυτή άστοχαστη πράξη έγινε, δημιουργώντας δύο μερικούς, μάρφορη τον άφανισμού του.

Ένα πρωί στις 6 Μαΐου 1191 ελέγει μπρός στο λιμάνι της Αλεπουσσής το στόλο του Λεοντούδη μουνού. Επεχείρησε γάντιτάξη άμυνα, μάλιστα κατορθώστε ων κάνη τίποτε. Πλαρέωσε τη χώρα του στὸν ξένο κατιτηρή, ο δύοις τὸν ξέπιασε αιχμάλωτο και τὸν διστειλε σιδεροδέσμο στη Συρία—πρός μεγάλη χαρά τῶν Κυπριωτῶν, ποὺ προτίμησαν τὸν ἀλλοεθνῆ μπολυνηρωτῆ τους ἀπὸν ὁμοεθνῆ τύραννον. Υπερέστη μέτρο τέσσερα χρόνια ὁ Ισαάκιος Αγγελος πέθανε, στὸ φρούριο τῆς Μαργάτης, μὲν τὸν καῦμ πῶλον αγανάκτησε ποὺ, τὸ μόγο τὸ πολύτιμο πάγια.

Journal of Health Politics, Policy and Law, Vol. 30, No. 1, January 2005
DOI 10.1215/03616878-30-1 © 2005 by The University of Chicago

‘Η μικρή αὐτή κόδη τοῦ Ἰσαάκιου Ἀγγέλου, ποὺ ητανε πολὺν ἔχυπνην καὶ πολὺν ὑμορφήν, μεταφέρθηκε, ὑπερθέρα, ἀπ’ τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ πατέρα της, τὸν Λεωνέσσον, δύο τους δικάζοδους τῆς ἐμπιστεύθηκε στὴ φροντίδα τῆς ἀδελφῆς του Ιωνίνας και τῆς Αγανάκεασσας, τὴν δοπιάνην εἶχε παντρευθεῖ στο μεταξύ. Κατόπιν δὲλων αὐτῶν ὁ Λεοντόδυνος ἀφήσας τὴν Κύπρο και πῆγε ν' ἀνέκαμψεν τὸ Γαλλικόν στόλο τοῦ Φιλίππου Αὐγούστου ποὺ τὸν περίεμενε στὸ λιμένα τῆς Ακρας. Καθ' ὅλη τὸ διάτημα τοῦ ταξιδίουν, ἡ μικρὴ αἰχμαλωτοῦ εἶχε καταγονεύει μὲ τῇ χάρῃ της και τοὺς τρόπους της τὶς δυοῖνες πριγκήπιτσες. Καὶ τὸ περιέργον είνε πώς, μολονότι πολλοὶ χρονογράφοι τὰ δύσεων κάνουν λόγον στὰ χρονικά τους γιὰ τὶς περιπτειες τῆς ἀποχής αὐτῆς; Βούτινην τὴν πριγκηποπουλάς, κανείς οὐτόσο δεν ἀνάφειρε τὸ δυνομά της — τὸ δόπιο παραμένει μέχρι σήμερα ἀγνωστό... Στὴν ίστορία είνε γνωστή μὲ τὸ ἐπώνυμο: ἡ μικρὴ Κυριώτισσα.

"Οσον καιρὸν δὲ οἱ Ριχάρδος ἔμεινε στὴ Συρία, ἡ κόρη τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Κύπρου δὲν ἀφῆσε καθόλου τις δυὰς ξένες προγκήπισσες. Καὶ μετὰ τὴν κατάληψιν τῆς Ἀζρας, ἡ δοπία είχε περιέλθει ἐπὶ

την κυριαρχία του Λεοντοθύμου, οι χρονογράφοι της μεγάλης αυτῆς σταυροφορίας κάνονται λόγο για το θημαντικό αὐτὸς γεγονός, ἀνάφεσθων πάντα καὶ τὴ μικρὴ Κυπριάτισσα.

Τοῦτο πάντα εἶναι χρόνο περίπου, στις 10 Αυγούστου του 1122, τοῦ Χαροκόπειού περίπου με τὸ Σαλαμῖνα ἀνακωχὴ τριάμση ἔτῶν καὶ στις 9 'Οκτωβρίου ἐφυγεῖ ἀπ' τῇ Συρίᾳ. Τὴν περοήν αἰχμάλωτο τὴν ελεγεῖ ἐμπιστεύει ἐν τῷ μεταξὺ στὸν εὐγενῆ Στέφανον ντὲ Τορκούλον. Μά τὸν τὸ καρδιάν ποτὲ ἔφερε τίς τοεὶς ἀρχοντοποιὸς ἐφτανει στὴν Ρόμη, δό Ριχάρδος ἐπιτεθεὶς εἰρηνικὰ μεγάλα καταστροφὴ κοντά στὴν Ακούληγαν καὶ ἐπεισ αἰχμάλωτος πάντα χρέος τοῦ δυοῖς τῆς Αυστρίας.

Κατόπιν του ἀποδούστου αὐτοῦ ἡ τοῖς πριγκιπίστος ἔμεναν ἐξηγήσεων στή Ρώμη, στήν αὐλή τοῦ Πάπα, ὃ δύοις τούς ἔδωσε ἀργετέα, στά 1193, ἀλλούσιη νά τις συνοδεύνῃ ὡς τῇ Γένουσα. Ἀπὸ κει τραβήξανε για τὴ Μισαλία, ὅ του ὁ βασιλῆς τῆς Ἀραγωνίας τούς ἔκανε λαμπτρούς οὐδοχής καὶ τίς προέπειψεν ὡς τὸ Ροδανόν ποταμό, τὰ δέπονα τοῦ Κρήτους του. Ἐκεῖ τις περιήνε τοῦ Ραγκάνδος νὲ Σάιν Ζάν, κληρονόμος του Ραψώνδου Ε', τοῦ παντοδύναμου κόμητος τῆς Τολάσης (εῆς ση ιερωνῆς Τουλούζης).

Απὸ αὐτῆς τὴν ἑποκήν ἀρχίζουν καὶ οἱ ἐρωτεῖς περιπτέτες τῆς μηροῦ Κυπριανίστασι. Ιατί η ὁμορφὰ καὶ η ὄντα δέρεια τοῦ Ραύμονδου γοήτευσαν καὶ τὴν Ἱωάνναν τῆς Ἀγγλίας, τὴν ἀδελφὴ τοῦ Ριχάρδου, καὶ τὴ μισοῦ Κομνηνῆ. Καὶ ὅταν ἀργότερα ἔγινε κόμης τῆς Λοθησῆς πηλεὶ καὶ τὶς δύο νόμιμες γυναῖκες του, τὴ μια ὑπέτερο ἀπὸ τὴν ἄλλην.

不二

Σέο μεταξύ, ὁ Ἐρδίκος ΣΤ', ὁ βασιλῆς τῆς Γερμανίας, ποιε παραπότε αἰχμάλωτο τὸ Ριχάρδο τὸ Λεοντόνθι τὸ ὑπέλοντας νά ἐδικυρθεῖ μιᾶ προσβαλή ποὺ ἔκανε δῶρον τὸν Ἀγγλος κατακτητὴς σ' ἓνα γεμιανὸν πολύγητρον, στὴν Ἀγρο-ἀνεκούσιων στὸ φυλακισμένον του πώς θὰ τοῦδινε τὴν ἑλυσθερίαν του, ἀν ἄρτην ἑλυσθερίους τὸν Ἰσαάκιο Ἀγγελο (αἰχμάλωτο ἀπόστα, καθὼς ζέρουσε, στὸ φρούριο τὸ Παρογάτης, στὴ Σορία) καὶ τὴν κόρη του, πού βισιστάνε τότε στὴν Ἀγγλία. Μια, για λόγους πού δὲν τοὺς, ξέρουμε, τὸ Ριχάρδος βρέθηκε ἐλεύθερος στα 1194, χωρὶς νά πληρώσῃ τ' ἀνταλλάγματα πού τοῦ ζητοῦ τε ὁ Ἐρδίκος δὲ ΣΤ'. Ἡ Κοινωνὴ ἔπαρκος-διαδεσμὸς νά μεγι αἰχμάλωτος στὴ Νομαρδία, χωριστένη παλά πάτ' τις διδύ μάχωστες φιλάνεades της. Και οὐτερ' ἀπὸ λίγον καιρῷ τὴν πῆγαν με μιᾶ ἄλλη αἰχμάλωτο, τὴν κόρη τοῦ δουστῆς τὴν Βορτάνην, στὴν Τοποσύνη.

κος της Μετανάστης στην Γαλιπόλη.
Λένε ξέδουμε πώς πέπεις ήταν υπαντινή πριγκήπισσα στο νέο τόπο της ξέσπασμας της. Τὸ μόνον ποὺ γνωρίζουμε ἀπ' αὐτῆς τὴν περίοδο τῆς ζωῆς της, είναι πώς ὁ Ἰχάρδος ὁ Λεοντόθυμος, τῆς ἀπελδώσεως την ἐλεύθερια της γυναῖκας καθιερώει πολιτικούς, καὶ πάλι τὴν διώσιν γυναικας στὸν κορμητὸν τῆς Τουλούζης Ραϊμόνδον ντε Σαιν-Ζίλ, τοῦ διοικοῦ εἰχε πεθάνει στὸ μεταξύ ἡ δευτέρα σὺν μέρει του, ἡ Ιωάννα τῆς Ἀγγλίας.

KOYPTER.IIN συνάγοντας του, η πιστωνά της γλώσσας.
Κ' αυτή ή περιπλανωμένης Ελλήνιδα βρέθηκε
τη μάλιστα μέρος αιχμάλωτος και την άλλη... κόμησ-
σα της κραταίει τότε Τουλούζης —στήκαντας ώροι δηλαδή της
πατρίδος της!...

'Άλλη ή ένωσή της με τὸν κόμητα τῆς Τουλούζης, δὲν εστάμηκε
καυδόλου εὐτονή;'. Ο ξένος ιπτόπτης βραστόμηκε πολὺ λίγησσος στή
σύνηγο του καὶ την παρατήσει, στὰ 1200 ή στὰ 1202—χωρὶς νά κά-
νουνε παδι μαξι—γιας νά πάρῃ τετάρτη γυναίκα, τὴν Ἐλευσόνα
την Λαζαρίδην.

Της Αρραγγώνος. ***
Η κόρη του Ισαακίου Κομινηνοῦ ἀποτραβήχθηκε τότε στὴ Μασσαλίᾳ, δυον ἔτησ αἴπουν ἔνα χόρον ἀφανῆς καὶ ἀπομνημένη. Τὸ χειμῶνα τοῦ 1203 εἰδὲ νὰ κατατέλει στὸ λυμάνι τῆς Μασσαλίας μεγάλος στόλος ὅπὸ Φλαιμανδικὰ καράβια. Ἡταν οἱ πολεμισταὶ τῆς τεάρης της σταυροφορίας ποὺ πήγαινε νότιον εἰδένεισε τοὺς Ἀγίους Τόπους ἢ ε' τοὺς Τούρκους. Μᾶ ᾧ ἀτζηὸν στάση τῆς Βενετίας Δημοκρατίας κατὰ τὴν κρισιμὴν αὐτὴν περίοδο τῆς Εύρωπης, ἔγινε ἀφορμὴ νάλλαξῃ ἡ Δ' σταυροφορία κατεύθυνση καὶ ἀντὶ νὰ τραβῇ ἡγεμονία τὴν Αἴγυπτο, νὰ πάτη στὴν Κωνσταντινούπολη, νὰ καταστρέψῃ τὴν αὐτοκρατορία τῶν Κομνηνῶν καὶ τῶν Ἀγγελῶν καὶ νά θρονιστούν οἱ Γάλλοι στὴ βασιλίδα τῶν Πόλεων. Ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἐποχὴν — 1204 — ἀρχεῖται ἡ Φραγκοκρατία στὴν Ἐλλάδα...

Μεταξὺ τῶν ξένων ποὺ κατέπλευσαν στὴ Μασσαλία ἤταν καὶ
ἔνας Ιπότης ὃ δὲ τὰς διαταγὰς τοῦ Ἰωάννου ντὲ Μπρύζ-τοῦ
ὅποιος δυστυχῶς δὲν διεσώθη τὸ δνομα. Ὁ νέος αὐτὸς ποὺ κατή-

